

Wiadomości krajowe.

Uwiedomienia

C. K. Rządu krajowego.

I. Przy C. K. Sądzie Szlacheckim Stanisławowskim zawakowało miejsce Protokolisty rady z pensją roczną 500 Zł. Życzący sobie otrzymać to miejsce podać maia swoje prośby allegatami należycie opatrzone, albo wprost do wspomnianego C. K. Sadu Szlacheckiego, albo jeżeli iaz w publiczney służbie znajdnią się, przez swoje przełożone Władze, a to tém pewnicy w 4 tygodniach rachując od dnia obwieszczenia, iie że na prośby później podane żadnego względu miano nie będzie.

II. Nayaśnniejszy Pan naywyższą uchwałą z d. 20. Października r. z. i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 3. Grudnia 1820 nadał raczył Franciszkowi Dolei i negoeyiantowi mieszkającemu w Weronie na ulicy S. Anastazyi N. 1203. Piętnastoletny przywilej na poprawę „za pomocą machiny liście i gałązki farbownego drzewa Sumak (*rhus coriaria*) używanego od garbarzy i farbierzy, wraz potuie i na proch rozetrzeć.“

III. Nayaśnniejszy Pan naywyższą uchwałą z d. 21. Października r. z. i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadał raczył ioletny przywilej Jerzemu Orrigoni z Genui na poprawkę sposobu wyrabiania papieru ze słomy, która co do istoty na użyciu wapna nie potrzebuując do tego potażu zasada się.“

— Z Więdnia dnia 14. Stycznia. —

Następujące iest zdanie sprawy JW. Gubernatora uprzywilejowanego Austriackiego banku narodowego, Józefa Hrabiego Ditrichsteina, Jego C. K. Apost. Mości rzeczywistego tajnego Rady i Szambelana, Kawalera złotego runa i Wielkiego krzyża Austriackiego C. K. orderu Leopolda, Marszałka Niższej Austrii, przełożone Wydziałowi bankowemu, na zgromadzeniu wczoraj odbytem:

»Statuta uprzywilejowanego Austriackiego banku nakaznią, ażeby Wydziałowi akcyonaryuszów corocznie wierne przedstawienie stanu instytutu bankowego uczynione było. — Postanowienie to włtada na unie przyjemny obowiazek po upływie piątego roku od czasu założenia banku narodowego rozwinąć przed WPanami w krótkim zarysie rezultaty wzrostu tego instytutu. — Za szczęśliwego się poczy-

tam, jeżeli mi się uda ustalić przeto n. WPanów to przekonanie, że instytut ten w latach ostatnich iak i w poprzednich pomyslnie uczynił postępy w rozwinięciu swoim i wpływie na publiczne związki, tudzież w pomnożeniu korzyści towarzystwa bankowego. — Ponieważ i w tym roku nie będę podawał projektów do zmiany statutów, albo do urzędzenia banku, a zatem dzisiejszy mój wniosek będzie miał za przedmiot na przód tok nayważniejszych spraw odbytych w roku 1822, potém dochody tego zakładu w roku wspomnianym wraz z rezultatami pojedynczych pomazań. — Gdy mam zamiar ważniejsze zdarzenia i postępy Dyrekcyi bankowey podać do WPanów wiadomości, sądzę, że potrzeba będzie zwrócić uwagę WPanów na dwa działania z wysoką Administracyją Państwa. Wiadomo WPanom, że od miesiąca Marca 1820 bank przedsięwziął na rachunek Rządu wykupno w obiegu znajdujących się papierów. — Zatrudnienie banku w pierwszych dwóch latach ograniczało się iedynie na zamianie za monety konwencyyną papierowych pieniędzy wpływających dowolnie do kas iego; wpływione summy zrachowywano Rządowi i oddawano ie aby publicznie umorzone były. — Robienie papierowych pieniędzy na zamianę zużywaney części tychże, za którą nie żądano monety konwencyney — kierowanie całym wzrostkiem w interesach tey zamiany — i Wykaz wszelkiego obiegu pieniędzy, tudzież miejsca, iakie w nim ieszcze zajmowały papierowe pieniądze, to wszystko wykonywane było przez wysoką Administracyją krajową, która postanowiła na to szczególną zawiadowczą Władzę poddawszy mu pod zarząd potrzebne kassy i urzędy. — Łatwo było przewidzieć, że to postępowanie wykupna pieniędzy papierowych doprowadzi do potrzeby iedności i skoncentrowanego styru tey czynności. — Projekt wysokiey Administracyi skarbu nastęrczył bankowey dyrekcyi sposobność wyrażenia gotowości swojej do takiego wstępu. — Krajowa Administracya oświadczyła w miesiącu Kwietnia 1822, gotowość oddania bankowi wszelkich narzędzi do robienia papierowych pieniędzy, zdania zupełnie rozwagę iego cały zarząd nad dalszemi płodami papiero-

wych pieniędzy na wymianę zużytych, nad ich obiegami i zmianą, oraz gotowość wynagrodzenia bankowi zjad nowo wzrastających wydatków. — Bankowa dyrekcja uznana w tém projekcie pożądanym środkiem służącym do lepszego przebiegu obiegu pieniędzy, mogła się przeto zupełnie z potrzebami obiegu tego obeznajmyć, i taki nań wpływ wykonywać, który mógł wiele przyczynić się do ulżenia obiegu. — Niesprzeciwiała się temu wezwaniu i zatrudniała się tak wzrastaniem, iak i kierowaniem interesów zdziałanych przez papierowe pieniądze znajdujące się w obiegu i takowe przez kilkanaście miesięcy, bez przerwy porządnie sprawiała. Gdy to bankowemu zakładowi żadnym nie było ciężarem, a akcyonaryusze z tego urządzenia nie mogli obawiać się zmniejszenia dochodów swoich, zyskała Dyrekcja bankowa przeto ważną pomoc i mogła ściślej rozważać i zupełniej zaspokoić potrzeby publiczności co do różnych środków zapłaty. — Zjednoczenie to interesów odpowiada zupełnie zamiarowi połączenia coraż ściślej krążących w Monarchii środków zapłaty, nadania ich obopólnym stosunkom większej stałości, przeto przez dobrowolną ugodę wszystkich osób prywatnych zapewnić wygodniejsze tychże użycie we wszystkich sprawach obywatelskiego życia, a przez wolne zniknięcie papierowych pieniędzy, co było iedyną podstawą całego wewnętrznego krążenia, zapobiec każdej przerwie dla związków handlowych szkodliwej. — Było to także i wyższém postanowieniem banku Narodowego, a żeby przysłał te przeznaczone mu interesa, a Dyrekcja bankowa nie mogła w tym oraz zapoznać chwalebne dowodu zaufania Wysokiej Kraiowej Administracji, która przeto jego obrębowi i wpływowi w stosunku na kraiovy obieg pieniędzy nadała w interessach daleko dogodniejszą rozciągłość. — Nim przystąpię do przedstawienia drugiej czynności z Wysoką Krajową Administracją, muszę WPanom przypomnieć moje przeszłoroczne zdanie sprawy, gdzie miałem honor oznajmić WPanom, że w skutku połączenia się z Rządem, bankowa Dyrekcja posiadała znowu owe niewydane 49,579 akcyy i mogła niemi dowolnie rozrządzać. — Jak WPanom wiadomo jest z tego samego przedstawienia, bankowa Dyrekcja zyskała przeto środki powiększania bankowych funduszków w stosunku, iakiego wymagały utrzymanie banku i możność nadania korzyści akcyonaryuszom. — Zbliża się czas, w którym bankowa Dyrekcja uznana za rzecz potrzebną zatrudniać się pomnożeniem funduszków tego zakładu, i tylko niechętnie skłoniłaby się do wydania akcyy

w ięy posiadłości będących. Akcyy bankowe od chwili istnienia bankowego zakładu wznosily się znacznie i ciągle w wartości swojej. Nawet owo znaczne podnoszenie się wartości, którego w biegu ostatniego roku doznały, nie może być poczytane za najwyższy stopień tego podnoszenia się, iakiby można osiągnąć, zważając na tegość i korzyści, któremi się ten instytut zaszczyca. Zważając z drugiej strony, wartość ta była ieszcze za mało ustalona, a żeby bankowa Dyrekcja mogła się spodziewać z pewnością, że na ięy podstawie może przedsięwziąć licytacyją akcyy. W każdym przypadku powinna się była obawiać, że przez użycie tych środków ku pomnożeniu funduszu i powiększeniu uczestników korzyści tego instytutu, zmniejszy na czas nieiaki dochody terażniejszych akcyonaryuszów. Uwagi te zatrudniały bankową Dyrekcją, gdy w tem Wysoka Kraiowa Administracja przedzila ją z projektem, że udzieli bankowi bez wynagrodzenia funduszu, którego by użyć mogła na wykupna papierowych pieniędzy, i jeżeli bank przeciwnie wykupno pozostałych ieszcze papierowych pieniędzy bez wynagrodzenia procentów przeynie od Rządu. Po gruntownem badaniu uznana bankowa Dyrekcja przyjęcie zlecenia tego tak za odpowiadające bezpieczeństwu instytutu i korzyściom akcyonaryuszom, iakoteż i położeniu, które bank Narodowy względem Rządu zajmować ma. Instytut bankowy posiada teraz to zupełne środki, przez które jest w stanie swoim przedsięwzięciom nadać przyzwolitszą rozciągłość. Jest mu to także rzeczą pożądaną posiadać ten fundusz nie czyniąc użytku ze swego kredytu, ani nadwężając owych źródeł pomocy, zapewniających mu dalsze pomnożenie funduszu, gdyby to późnię było rzeczą potrzebną. Akcyonaryusze będą przez to mogli używać dywidendy wyptywającej ze stanu przedsięwzięć bankowych, a każdy powód oddalony zostanie mogący sprowadzić z sobą ograniczenie ich udziału w korzyściach bankowego zakładu. Bankowa Dyrekcja sądziła także i w tem stanowczą mieć przewagę, że Rząd przyjęciem podanych postanowień będzie się cieszył nie tylko zmniejszeniem procentów, ale oraz ulży się mu w rocznych wydatkach. Instytut przez opiekę Rządu i udzielenie mu tak wielkich przywilejów tyle posiadający korzyści namięnujących się w sposob niezaprzeczonny przez ustalenie swoje i rozszerzenie kredytu i dochodów, jest obowiązany i powołany wspierać publicznie zamiary i pomocną podawać rękę urzędziom przynoszącemu ulgę towarzystwu obywatelskiemu. Trzeba to poczytać za trafszc

śliwy, jaki tu jest przypadek: korzyść powszechności zgadza się z szczególnym interesem instytutu powołanego do wspólnego działania. Dyrekcya bankowa przeto na mocy statutów zawarła ugodę z Administracją Krajową, przez co stosunek banku do Rządu będzie nieodmieniony, dochody jego zapewnione będą przez Rząd, a odstąpieniem akcyjami będzie mogła dowolnie zarządzać. Gdy bank Narodowy przez 30 milionów zapewnionych mu przez Rząd dostateczne pozyskał środki do opędzenia wszelkich swoich przedsięwzięć w należnym obrębie, przeto Dyrekcya bankowa, jeżeli później nie okażą się nowe widoki do znacznego pomnożenia tychże, nie będzie znajdować się w przypadku przystąpienia do wydania akcyjów znajdujących się w towarzystwie bankowem. Do uzupełnienia rysu ważnych spraw wykonanych w upłynionym roku, pozostać mi jeszcze Mości Panowie, to powiedzieć W Panom, że Dyrekcya bankowa widziała się zmuszoną powierzoną ię od Rządu zamianę papierowych pieniędzy tu w Wiedniu zdać oddzielnę głównę kassę połączoną z kassą wykupną Wiedeńskię Waluty i że w skutku tego owe dziesięć kass znajdujących się po prowincyach, a których celem jest wymiana Wiedeńskię Waluty, znajdują się także pod dozorem bankowę Dyrekcyi, chociaż iak wszelkie inne podrzędne kassy instytutu znajdują się ciągle pod rękomyją Rządu i powierzone są staraniu urzędników Monarchii. Ażeby z iednę strony obieg banknotów w prowincyi Tyrolu przyprowadzić do skutku, z drugięj strony ulżyć znowu związkom handlowym kraju, postanowiła nadal Dyrekcya bankowa przenieść do Innsbrucku, znajdujące się dotąd od dwóch lat w Tryeście wymienne bankowe zakłady, również, iak i życzeniem południowych Węgiei wezwana, skłoniła się do założenia w Temeswarze d. 2. Stycznia r. b. kassy filialnę bankowę, wzorem podobnym, iak i inne.

(Dokończenie nastąpi.)

Rurs Wiedeński z dnia 16go Stycznia: Obligacye długu Stanu 5 procentowe w M. R. 23 1/4 — Obligacye na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1810 za 100 ZR. M. R. 13 3/4 — Obligacye na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. R. 100. — Certyfikaty na pożyczk. z r. 1821 za 100 M. R. — Rurs na Augsburg za 100 Kur. 100 Uso. — Moneta konwencyjna za 100, 250. — Akcye bankowe, iedna po 91 1/2 ZR. M. R.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

— Od granic Hiszpańskich d. 25. Grudnia. — Dnia 18. b. m. spodziewano się przybycia Jenerała Mino do Puycerda.

Oddział Royalistów pod dowództwem Cergoda wszedł d. 13. b. m. do Orles, i stanął po wsiach około miasta. W Perpignan kupiono pewną liczbę karabinów i pałaszów dla wojska wiary; postano ię do St. Laurent.

List pisany z Perpignan donosi, iż z powodu spadłych śniegów nie można przejeżdżać przez drogi, i że z tego powodu zatrzymały się poczty tak Hiszpańskie iako i Francuzkie. Od lat 17. pierwszy raz widziano w tamedznych okolicach śnieg padający.

Donoszą z Bajonny, iż tam tyle spadło śniegu w dniach ostatnich, że nawet Jenerał Konstytucyonistów Torrijos, ścigający Jenerała Odonela, którego wypart z stanowiska, wstrzymać się musiał. Słychać, iż Jenerałowie ci zawarli między sobą zawieszenie broni, i wymienili swych jeńców.

Jenerał Odonnel pisał następujący list do brata swego, służącego w wojsku Konstytucyonem Hiszpańskiem: »Zostales mianowany Inspektorem tak nazwanego wojska Konstytucyonego. Naturalną iest rzeczą, iż postępowanie twoje na tym nowym urzędzie zgadza się z czynnościami twemi w roku 1820. Zapomniałeś wówczas, co byliśmy winni Królowi, gdy pięciu nas braci przyjmował do służby swoięj. Zapomniałeś dobrodzieystw, któremi nas w niebezpiecznym zawodzie obsypał; zapomniałeś ufności, którą Ferdynand w tobie położył, kiedy oręż, który ci dał na obronę, przeciwko niemu obracaasz. Stałeś się niewdzięcznym oyczynie, i odpowiesz iey za wszystkie nieszczęścia, które mogłeś odwrócić. Wśród nuroczystszych obietnic haniebnie zawiodeś Monarchę. Przejąłeś gońców, i spokojne wojsko przymusites do ogłoszenia obmierzłey Konstytucyi, która cię wkrótce zniszczy. Jest nas ieszcze czterech braci; Józef i ia iesteśmy wiernymi poddanymi; ty i Alexander przyłączylicie się do przeciwnęj strony, złożonej z ludzi złych i występnych. Poprzysięgliśmy nigdy się nie poiednać z dwoma braćmi, których się wyrzekamy, i którzy na zawsze z rodu naszego zniknąć powinni. Przychodźcie walczyć z nami; czekamy was śmiało. Wiedźcie, iż Józef i Karol Odonelowie utrzymają nieskazitelnie honor szanownego domu, który Alexander i Henryk przyćmić usiłują. Będzicie nas kiedyś szukać; będzicie także błagać miłości i dobroci najlepszego i najsłobochanszego Króla; lecz iuż za późno; głowami waszemi przyptacie zbrodnie. My bronimy sprawy Boga, praw tronu i prawdziwey wolności oyczyny, a wy bronicie samowładności, zapsucia obycznoiw i błędów. Dosyć

tego — niech Bóg, kochany bracie, przywie-
dzie cię do lepszego sposobu myślenia.^a

Wielka Brytania i Irlandya.

— Z Londynu d. 26. Grudnia. —

Wiadomości w Irlandyi nie są pomyśl-
ne. Odkryto tam spisek, którego celem było
zamordowanie Wice-Króla. Szczęściem
dowiedziała się o tém policya, nim został przy-
wiedziony do skutku, i 6 osób uwięziono.

Cechy w Dublinie posyłaia ciągle do
Wice-Króla Irlandzkiego Deputacyie, zapew-
niając go, iż nie należały bynajmniey do ostat-
nich wypadków w teatrze.

— Ztamtąd d. 27. Grudnia. —

Hrabia Liverpool, Xiążę Wellin-
ton i Wice-Hrabia Melville mieli wczoraj
naradę z Panem Canning w wydziale inte-
ressów zagranicznych.

Francya.

Podług doniesień z Touluzy z d. 25.
Grudnia przybył do tego miasta P. Lacroix
de Villafranche Pułkownik w służbie Hisz-
pańskiej, mianowany od Rejencyi Wielkorząd-
cą doliny Aranu.

Prusy.

— Z Poznania d. 10. Stycznia. —

Początek nowego roku przyniósł miastu i
prowincyi naszey miłą i ze wszech miar uży-
teczną Kolędę. Jest to zaprowadzenie Insty-
tutu, najpiękniejsze w swym rodzaju rokują-
cego owoce — szkoły rzemieślniczy w Po-
znaniu. Zbawienne to urządzenie winniśmy
łaskowości N. Króla; niezmordowaney troskli-
wości Ministerstwa handlu i dzielney czynno-
ści jednego z członków tutejszey Rejencyi,
który mając sobie polecene przywiedzenie do
skutku tego dobroczynnego i oycowskiego za-
miaru Rządu, pomimo wielorakich trudności
miejscowych, które były do uprzątienia, spra-
wił, że już w d. 5. m. b. nastąpiło otwarcie
tęj szkoły w gmachu tutejszego Gymnasyum.
Do 100 uczniów było obecnych, i już ta na
początku tak znaczna liczba najsilniejszym jest

powodem, iż klasa rzemieślnicza umie cenie
z wdzięcznością to godne powszechnego uwiel-
bienia dobrodzieystwo. W tęj szkole nietylko
nauki udzielane są bezpłatnie i nuypotrzebniej-
sze materyały piśmienne uczniom kosztem pu-
blicznym wydawane, ale nadto zalecających się
zdolnościami uczniów nagrody czekaia. Celem
tęj szkoły jest, obmyślić uczniom różnych rze-
mieślników sposobność doskonalszego kształce-
nia się w swym zawodzie. Przedmioty nauk w
tęj szkole dawanych są następujące: Ręczne ry-
sunki, częścią podług na płaszczyźnie ułożonych
wzorów, częścią podług wyniesionych brył, z
zastosowaniem do rzemiosła każdego ucznia, a
w szczególności do zadań przy examinowaniu
rzemieślników budowniczych, czynionych; —
jeometryia połączona z rysunkiem za pomocą
cyrkula i lineatu i z robieniem modelów; —
rachunek, tak zwane 4 działania, rachunki za-
sadzone na proporcyciach, obrachunek powierz-
chni i brytowości, dziesiętne i proste ułam-
ki; — fizyka i wprawdzie nuygłówniejsze za-
sadowe szczegóły z wiadomości mechanicznych
i nuypotrzebniejsze szczegóły chemii.

K r a k ó w.

Na ośmnastém posiedzeniu Seymowem
d. 27. Grudnia nie zaszło nic ważnego z po-
wodu, że Kommissyia Skarbowa mimo usil-
ney pracy, nie była ieszcze w stanie wnieść
budżetu — dopiero na następném posiedzeniu
go ukończy.

Na dziewiętnastém posiedzeniu Sey-
mowem d. 28. Grudnia uchwalono tytułami bud-
żet Przychodów, przez jednomyślność. — Na-
stępnie odczytano projekt do prawa o kopalniach
z modyfikacyami niektórymi nadestany przez
Senat, który przestano zaraz do Kommissyji
Prawodawczey.

Na dwudziestém posiedzeniu Seymo-
d. 30. Grudnia przyjęto jednomyślnością i za-
mieniono w prawo umorzenia Inexibiliów;
tudzież dwa tytuły budżetu rochodów, pier-
wszy jednomyślnie, drugie przez kręskowanie.

Na dwudziestém pierwszém posie-
dzeniu Seymowem trwały obrady nad budżetem.
Nayważniejszy tytuł wydatków na Akade-
miią, większością 18 przeciw 15 kresk, we-
dle projektu od Senatu przyjęty został.